

HE vesiliikennelain muuttamisesta HE 54/2021 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Hallitusneuvos Irja Vesanen-Nikitin

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Vesiliikennelakiin ehdotettujen muutosten taustaa

- Vesiliikennelain kokonaisuudistus voimaan 1.6.2020 - uudistuksessa karsittiin, uudistettiin ja koottiin suuri määrä eri säädöksiä yhteen lakiin
- Nyt ehdotetaan lain täsmennyksiä, koska:

    1. Viime kesän vesiliikenteen valvonnan yhteydessä havaittu tulkintaongelmia
    2. Täysin uudentyyppisiä vesikulkuneuvoja tullut markkinoille
    3. Turvallisuuspuutteet vanhoilla sulkukanavilla
    4. Eräiden muiden lakien sääntely edellyttää
    5. Muut täsmennystarpeet mm. määräystenantovaltuuksissa

Tavoitteet ja aikataulu

- Turvallisuuden lisääminen
- Vesiliikenteen valvonnan helpottaminen (poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos)
- Sääntelyn ajanmukaistaminen (uudet vesikulkuneuvot)
- Automaation edistäminen (virtuaaliset turvalaitteet)

- Lain toivotaan tulevan voimaan 1.7.2021, että voitaisiin soveltaa ensi veneilykaudella kesällä

Keskeiset ehdotukset

- Lakiin lisättäisiin mahdollisuus kieltää tai rajoittaa tietyiltä vesikulkuneuvoilta turvallisuussyistä pääsy sulkukanavalle
- Laki muutettaisiin vastaamaan uuden hallintolain sääntelyä (julkiset kuulutukset), lakia liikennejärjestelmästä ja maanteistä (vastuu lauttaväylien väylänpidosta) osalta sekä erävalvontaa koskevaa sääntelyä (erävalvojat vesiliikenteen valvojina)
- Lain sanktiojärjestelmää täsmennettäisiin merikarttojen, nopeusrajoituksen rikkomisen ja rekisteröintirikkomusten osalta
- Huviveneitä suurempien huvialusten kelpoisuusvaatimuksia ja varustevaatimuksia tarkennettaisiin- toisaalta tiettyjen vesikulkuneuvotyyppien varustevaatimuksiin ehdotetaan poikkeamismahdollisuutta (uudet vesikulkuneuvotyypit)
- Vesiväylien merkitsemistä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ml. Virtuaalisten turvalaitteiden mahdollistaminen
- Lain rekisteröintiä koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin

Vaikutukset- taloudelliset

- Ei erityisiä taloudellisia vaikutuksia esim. kotitalouksille (VHF-radiopuhelinvaatimus ei uusi)
- Yrityksille vaikutuksia lähinnä lehti-ilmoitusten vähenemisestä (uuden hallintolain kuulutusmenettelyyn siirtyminen kielto- ja rajoitusasioissa)
- Lisää jonkin verran valvontaviranomaisten (poliisi, Tulli, Raja) toimivaltaa, mutta toisaalta helpottaa heidän työtään (lisäoikeuksia keskeyttää ajo, eräiden sanktiomääräysten tulkinta helpottuu)
- Tarkentaa eri viranomaisten välistä toimivaltaa (nykytilanteen mukaan)– esim. palveluvastuu kanavilla ei vain Väylävirastolla vaan myös kunnilla, lauttaväylänpito Elyllä, erävalvojat Metsähallituksen vesialueiden valvojia
- Lisää Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kuluja, mutta myös toimivaltuuksia esim. huvialuksia koskevan koulutuksen järjestämistä koskevat kulut lisääntyvät (toimeenpanovuonna 0,5 hlötv, pysyvästi 0,1 hlötv), poikkeukset varustevaatimuksista ja merkkilyhtyjen hyv. peruutus (0,1 hlötv), uudet määräyksenantovaltuudet (0,5 hlötv), lain tiedotus, toimeenpano ja seuranta (toimeenpanovuosi ja seuraava vuosi 0,2 hlötv)- **Lisäresursseja tullaan esittämään Eduskunnalle seuraavassa lisätalousarvioesityksessä**
- Lisää erityisesti vesiliikenteen turvallisuutta (esim. sulkukanavien liikkumiskiellot, turvalaitteita, liikennemerkkejä ja valoja koskevat täsmennykset, virtuaalisten turvalaitteiden mahdollistaminen)

33 § Sulkukanavilla liikkumisen rajoittaminen

Uusi kieltomahdollisuus

- Tietyltä vesikulkuneuvotyypiltä voisi **kieltää sulkukanavalle pääsy tai rajoittaa sille pääsyä,** jos kanavaa ei voisi pitää kyseisen vesikulkuneuvotyypin päällikölle, siinä kuljetettavalle tai vesikulkuneuvolle riittävän turvallisena ottaen huomioon kanavan iän ja rakenteen sekä sillä käytettävät portit. (esim. vesiskoottereilla liikkuminen vanhemmilla sulkukanavilla, joilla virtaus on voimakasta) (2 mom.)
- Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus antaa tarkempia määräyksiä vesikulkuneuvotyypeistä, joiden käyttö voitaisiin kieltää tai joiden käyttöä voitaisiin rajoittaa näillä sulkukanavalla (4 mom.)
- Kieltoon liittyy 19 §:n täsmennys- poliisin, Tullin ja Rajan oikeus estää tai keskeyttää matka sulkukanavalle (turvaton vesikulkuneuvotyyppi)

Entinen sääntely etuoikeudesta palautetaan

- Pelastustyöhön osallistuvalla vesikulkuneuvolla ja poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävässä olevalla vesikulkuneuvolla olisi aina **etuoikeus** päästä sulkukanavaan (1 mom.)
- Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus antaa tarkempia määräyksiä suluttamista koskevasta saapumisjärjestyksestä muita vesikulkuneuvoja kuin pelastustehtävissä tai virkatehtävissä olevia vesikulkuneuvoja varten. (esim. matkustajalaivat ennen muita) (3 mom.)

Sanktiojärjestelmän täsmentäminen (ei muutoksia euromääriin)

120 § Vesiliikennerikos - merikartat

- Päällikköä ei enää voisi sakottaa merikarttojen ja merenkulkujulkaisujen laiminlyönnistä reittisuunnittelua edellyttävällä matkalla (ei myöskään liikennevirhemaksua)

124 § Nopeusrajoituksen rikkominen (liikennevirhemaksu 120 e jos nopeuden ylitys max suurin sallittu nopeuden määrä)

- Sanamuoto saman sisältöiseksi kuin vakavamman teon (nopeusrajoituksen rikkominen 120 §:n nojalla – nopeuden ylitys yli sallitun nopeuden määrä – sakkorangaistus)

123 § Vesikulkuneuvon päällikön rikkomukset

- Kanavien ja avattavien siltojen nopeusrajoitusrikkomus poistetaan (70 e) - sovelletaan 124 §

125 § Rekisteröintirikkomus (liikennevirhemaksu 70 e)

- Pykälään koottaisiin nykyiset rekisteröintiä koskevat rikkomukset – lukuun ottamatta elinkeinoharjoittajaa koskevaa rikkomusta
- Käyttö ennen rekisteröintiä tai ilman rekisteritunnusta tai rekisteritodistusta
- Omistajan ensirekisteröinnin, muutosrekisteröinnin tai rekisteristä poiston laiminlyönti

Huvialuksen päällikön pätevyysvaatimukset ja kv.huviveneenkuljettajankirja – 41 §

(huvialus = pituus yli 24 m. ja bruttovetoisuus alle 500)

Huvialuksen päällikön yleiset vaatimukset säilyvät (18 v. ikä ja kv. huviveneenkuljettajankirja).

Nyt **täsmennettäisiin kv. huviveneenkuljettajankirjan edellytyksiä:**

1. vaatimus **ajoterveydestä** muutetaan vastaamaan ajokorttilakia
2. **Teorian osaamisen** voi osoittaa **a)** veneilyn teoriaa koskevalla todistuksilla, jonka antanut liikennepalvelulain mukainen merenkulun kouluttaja tai sellainen veneilykoulutuksen järjestäjä (*nykyisin veneilyjärjestö tai merenkulkualan oppilaitos*), jolla on laatujärjestelmä- jonka Traficom tai sen hyväksymä ulkoinen arvioija on arvioinut *(laatujärjestelmää tarkennettu nykyisestä*) **tai b)** Traficomin järjestämällä kokeella (*ei enää vain fyysisesti Traficomissa*)
3. **Käytännön osaamisen** voi osoittaa: **a)** todistuksella (saman veneilykoulutuksen järjestäjän kuin edellä 2 kohdassa), tai **b)** vuokraveneenkuljettajan kuljettajankirjalla tai c) muulla luotettavalla tavalla
4. Lisäksi kv. huviveneenkuljettajankirjan edellytykset täyttäisi yhä myös esim. lasti- tai matkustaja-aluksen kuljettajankirja (tai ylempi kansipäällystön pätevyyskirja), *(uutta: jos se on myönnetty moottorikäyttöiselle vesikulkuneuvolle rannikkoalueella*

Lisäksi täsmennettäisiin määräyksenantovaltuutta (tarkempia määräyksiä voisi antaa myös laatujärjestelmän arvioimisesta ja kokeen järjestämisestä) ja tehtäisiin tekninen korjaus 7 § 6 kohtaan (kumotaan-asiakirjanpitovelvoite sisältyy 41§:ään)

Varustevaatimukset ja muun lainsäädännön parempi huomioon otto

Muutokset varustevaatimuksissa

- Huvialuksissa oltava meri- VHF-radiopuhelin jos alueella tarjotaan alusliikennepalvelua (108 §)
- Traficom voi paitsi hyväksyä, myös peruuttaa hyväksynnän vesikulkuneuvoissa käytettävistä merkkilyhdyistä (108 §)
- Traficom voi myöntää poikkeuksia varustevaatimuksista tietyn vesikulkuneuvotyypin osalta, jos siitä ei ole vaaraa vesiliikenteen tai henkilöiden turvallisuudelle tai ympäristölle (109 §, esim. motoroidut laine- tai purjelautat)

Vastaavuus muuhun lainsäädäntöön

- Sovelletaan uuden hallintolain sääntelyä julkisista kuulutuksista oman sääntelyn sijaan ml . lehti-ilmoituksista luopuminen kielto- ja rajoitusasioissa (102 §)
- Sovelletaan lakia liikennejärjestelmästä ja maanteistä - lauttaväylien väylänpito - vesiliikennemerkit ja valo-opasteet lauttaväylille asettaa ELY (54 §)
- Sovelletaan Metsähallituksen erävalvontalakia Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion vesialueilla – erävalvojilla valvontavastuu poliisin, Tullin ja Rajan lisäksi (11 §)
- Sovelletaan muutoksenhakuun uutta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (133§)

Vesiväylien merkitsemistä, vesiliikennemerkkejä ja valo-opasteita koskevat muutokset – virtuaaliset turvalaitteet 47 §

- Merenkulun turvalaitteena mahdollistettaisiin myös virtuaaliset turvalaitteet
- Turvalaite = esim. tutkamerkki, majakka, kummeli, poiju tai viitta. Virtuaalinen turvalaite = virtuaalisesti esitetty tieto turvalaitteesta.
- Fyysisen turvalaitteen sijaan voi käyttää virtuaalista turvalaitetta tilapäisesti sääolojen tai muiden olosuhteiden vaatiessa (kuten **vaikeat jääolosuhteet tai veden syvyys**) tai pysyvästi, jos Liikenne- ja viestintävirasto katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi ja turvalliseksi
- Kaikkien turvalaitteiden asentamiseen haettava lupaa Liikenne- ja viestintävirastolta. Virtuaalisiin syy- esim. sääolot, automaatiokokeilut. Hyväksymisen edellytyksenä on, että eivät vaaranna liikenneturvallisuutta
- Riskiin varautuminen: 1. mahdollinen riski tietoliikenne- ja paikannushäirinnälle – mutta VTS-palveluntarjoaja huolehtii riskien hallinnasta. 2. Kaikki alukset eivät näe virtuaalisia - siksi pääsääntö tilapäisyys
- Pysyviäkään ei olisi tarkoitettu normaalitilanteessa täysin korvaamaan fyysisiä turvalaitteita. Korvaaminen virtuaalisella turvalaitteella pysyvästi edellyttäisi aina riskiarviointia, taustaselvityksiä ja viranomaisen harkintaa
- Traficom:lle valta antaa määräyksiä vt.laitteiden ominaisuuksista, vaatimuksista ja käytöstä (48 §)

Muut vesiväylien merkitsemistä, vesiliikennemerkkejä ja valo-opasteita koskevat muutokset – pääosin teknisluonteisia

49 § Väyläpäätösmenettely ja yleinen turvalaitteen asentamista ja poistoa koskeva sääntely – pykälän tekstin kielellinen selkeyttäminen

51 – 52 § Turvalaitteeseen kiinnittyminen ja toimimaton turvalaite - kielellinen selkeyttäminen

56 ja 57 § Vesiliikennemerkkien ja valo-opasteiden sijoittaminen, ulkoasu ja vesiliikennemerkin vaikutusalue – Traficomille lisää määräyksenantovaltuuksia (tarkempia määräyksiä valo-opasteiden käytöstä määrätyissä paikoissa ja valo-opasteiden opasteyhdistelmien käytöstä ja vesiliikennemerkkien vaikutusalueesta)

90 § Ilmajohdon merkitseminen – kielellinen täsmennys

Vesikulkuneuvon rekisteröintiä koskevat tarkennukset

- Rekisteröinti vasta 7 päivää Suomeen tuonnista – tarkennus: tarkoittaa vesikulkuneuvon tuontia omaan käyttöön siirtopurjehduksena (112 §)
- Muutosrekisteröinnissä ilmoitusvelvollisuus myös moottorin omistuksesta (115 §)
- Vesikulkuneuvon myyjä voi tehdä luovutusilmoituksen myytävästä vesikulkuneuvosta ja ilmoittaa uuden omistajan tai että luovuttanut sen tuntemattomalle hlölle– myyjän vapautuu vastuusta eikä ostaja voi laiminlyödä rekisteröintiä (uusi 115 a§)
- Rekisteri-ilmoitusten tekotavat – Rekisteri-ilmoitus tehdään sähköisessä palvelussa tai ilmoituksen tekijän tai hänen asiamiehensä toimittamana. Ilmoittaja tunnistettava. Sähköisessä palvelussa tunnistettava vahvalla sähköisellä tunnistamisella (uusi 116 a).
- Varmenne – Varmenne = omistusoikeutta osoittava määräaikainen tunniste. Omistaja voi pyytää Traficomilta varmennetta. Varmenteen haltija (esim. ostoa harkitseva) voi tarkistaa rekisteristä omistajan, vesikulkuneuvon ja moottorin tiedot. Jos omistaja on pyytänyt varmenteen, tulee se luovuttaa uudelle omistajalle, kun omistusoikeus siirtyy (uusi 114 a§)
- Tekninen korjaus 7 §:n 6 (päällikön vastuut) kohdassa – kumotaan, rekisteröintiasiakirjojen pitovastuu vesikulkuneuvossa sisältyy jo lakiin muutenkin

Lausuntopalautteen vaikutukset 1

- Valtaosa lausunnoista positiivisia ja toivotut muutokset pääosin teknisluontoisia. Tiedottamistarvetta muutoksista ja muutosten henkilöresurssien riittävyyttä (Traficom) kuitenkin haluttiin korostaa. Esitystä on muutettu pyydetysti. VM:n mukaan viraston toimintojen priorisointi kuitenkin riittää (rahoitus)
- Suureen osaan teknisluonteisista ehdotuksista ei lausuttu mitään.
- Sanktiojärjestelmän selkeyttämisestä (nopeusrajoitukset, rekisteröintirikkomukset) lausuivat vain valvovat viranomaiset ja sisäministeriö, jotka kaikki kannattivat ehdotuksia**.** Oikeusministeriö pyysi kuitenkin tarkentamaan rekisteröintirikkomuspykälää- muutos nyt tehty. Merikarttavaatimuksen dekriminalisointi sai yleisesti kannatusta.
- Virtuaalisten turvalaitteiden mahdollistamista fyysisten turvalatteiden ohella pidettiin positiivisena, mutta fyysisten korvaamiseen kokonaan virtuaalisilla oltiin pidättyväisempiä. PLM katsoi, että virtuaalisia saisi käyttää vain pakottavissa olosuhteissa (häiriöalttius ja aktiivisesti häirittävissä). Esitystä tältä osin täsmennetty (tilapäiset laitteet ensisijaisiksi, määräyksenantovaltuudet, VTS-palveluntarjoajan vastuu laitteiden riskien hallinnasta).

Lausuntopalautteen vaikutukset 2

- Eniten huomauttamista esityksen perusteluihin sisältyi OM:n lausuntoon. (erit. suhde EU:n tietosuoja-asetukseen ja hallinnon yleislakeihin, säätämisjärjestys ja muutoksenhaku). Asiasta neuvoteltu OM:n kanssa ja esitys korjattu OM:n toiveiden mukaiseksi
- Uusia esitykseen sisältymättömiä ehdotuksia sisältyi Poliisihallituksen lausuntoon - päällikkösääntelyn tarkentamiseksi. Asiaa selvitetty, mutta luovuttu - olisi vaatinut koko lain perusteiden uudelleen arviointia
- Lausunnolle lähteneeseen versioon sisältyi myös esitys yleisen vesiliikenteen rajoittamisesta vesillä järjestettävien tapahtumien turvallisuuden lisäämiseksi, jota kannatettiin yleisesti (kunhan ei esim.aiheutuisi häiriötä ammattimerenkululle). Lausunnoissa pohdittiin myös yleisesti tapahtumaturvallisuutta koskevan sääntelyn (poliisilaki, pelastuslaki ym) monimutkaisuutta ja uudistustarvetta.
- **Esitystä on täsmennetty kaikkien lausuntojen johdosta** ja Tullin esittämä sähköisistä viestintäpalveluista annetun lain muutos on aloitettu erikseen. Lausuntojen jälkeen päätettiin kuitenkin luopua vesiliikenteen rajoittamisoikeutta koskevasta pykälästä.

Muutos lausunnolle lähteneeseen HE versioon nähden

Lausunnolle lähteneeseen versioon sisältyi myös pykälä, jossa olisi ollut lisätty Traficomin toimivaltaa keskeyttää tai rajoittaa yleistä vesiliikennettä vesillä järjestettävien tapahtumien kuten moottorivene-, soutu- uima- tai kalastuskilpailujen yleisön turvallisuuden vuoksi (nopeasti ilman kuulutusmenettelyä).

Pykälä poistettu ja asia siirretty LVMssä käsiteltäväksi liikenneturvallisuusstrategiassa (2020-2026) osana kaikenlaisten tapahtumien turvallisuutta (ml. SMn pelastuslain kokonaisuudistus).

Kiitos!

lvm.fi Twitter: @lvmfi

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ